

På alterbordet står det 3 *lysestaker*. De to messinglysestakene er omtrent fra midten av 1600-tallet. Den trearmede lysestaken er sannsynligvis mye eldre. *Kirkeshøvet* er også fra 1600-tallet.

Den minste *lysekronen* (i koret) er meget gammel og har bare levende lys. De store ble gitt som gave til kirken i 1906.

I 1978 fikk kirken *lesepult*, *liturgisk utstyr* og *teleslyngeanlegg*.

Pianoet ble anskaffet i 1991 etter en større innsamling i bygda. Det gamle, som ble gitt som gave i 1978, flyttet man da til menighetshuset.

Orgelet er bygget av Vestres Orgelfabrikk i 1965 og har 16 stemmer fordelt på 2 manualer og pedal.

I *sakristiet* henger 3 *oljemalerier* av følgende sokneprester: Erik Jacobsen Thurmann (1676-1721), Peter H. Wolff (1725-64) og Johannes Michael Klem (1764-1806). Der henger også *fotografier* av prester tilknyttet Efteløt kirke etter 1876.

I *tårnet* har kirken 3 *klokker*. Den største er fra 1670 og ble støpt på Kongsberg. Den andre har følgende inskripsjon: STØPT AF BORGER RIISE VED TØNSBERG 1800. DENNE KLOKKE BEKOSTET AV TIIMAND ROKSTAD. Den tredje ble støpt om av en større klokke og skjenket kirken i 1820, men først i 1949 ble den monteret i tårnet. Elektrisk ringing ble installert i 1994.

UTEOMRÅDET

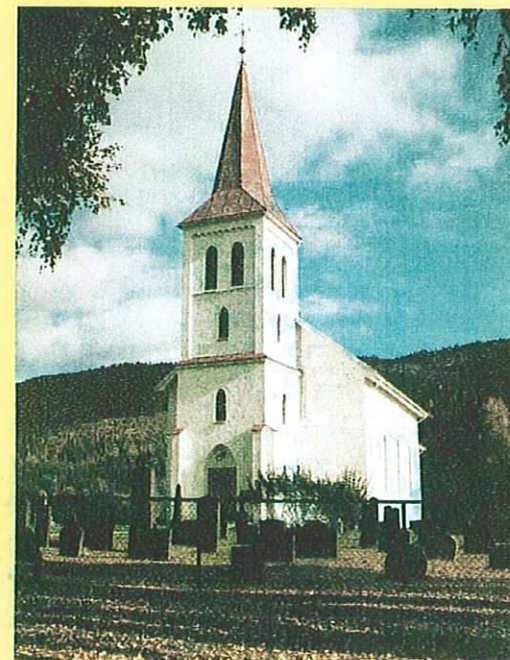
Bårehuset ble innviet i 1952. *Kirkegården* ble i 1959-60 planert og steinrammer rundt gravene fjernet. Det ble bestemt at man heretter bare skulle ha lave støtter. I 1980 ble kirkegården utvidet mot øst.

I 1983 ble det nye *menighetshuset* ferdig etter omfattende dugnadsinnsats fra bygdas folk. I 1996, etter ny dugnad, fikk kirkens ansatte nye kontorlokaler i kjelleren.

På plassen foran kirken ble det i 1988 av menighetsrådet reist en *minnestein* som takk for all innsats og offervilje under krigen 1940-45.

Efteløt menighetsråd år 2000

Efteløt kirke

**Velkommen til hovedkirken
i Sandsvær prestegjeld,
en av de eldste i
Tunsberg bispedømme**

EFTELØT KIRKE er hovedkirken i Sandsvær prestegjeld, bygget av naturstein i rundbuestil, og antas å være reist i slutten av det 12. årh. (iflg. Sandsværs saga 1:184). Kirken er vigslet til jomfru Maria og døperen Johannes.

Kirken har gjennom tidene vært underkastet forskjellige restaureringer, som ikke alltid var vellykket. Den største forandringen skjedde i 1876, etter at den i 1873 var gått over fra privat til menighetens eie. Det ble da bygget tårnbygning over inngangen mot vest (tidligere sto tårnet midt i kirken), samt sakristi i østre ende og et tredje vindu på søndre langvegg. Korhvelvingen ble utvidet i bredde og høyde.

Opprinnelig hadde kirken to innganger, den nåværende i vestre ende og en på søndre langside. Konturene av portalen kan sees på yttersiden av veggen ved det første vinduet. Den gamle inngangen til koret (prestens inngang) kan også sees på søndre yttervegg.

Kirken hadde to altere. Johannes-alteret der alteret er nå, og et Maria-alter på nordre langvegg rett foran inngangen på langsiden. Dette ble fjernet ved reformasjonen.

I 1953 ble det foretatt en større forandring av kirken, og nå ble den restaurert tilbake så vidt mulig til den opprinnelige middelalderstil.

I *kirkeskipet* ble det under restaureringen i 1953 funnet rester etter tegninger (kalkmalerier). *Kalkmaleriet i korets apsis (hvelving)* ble også avdekket da. Det viste seg at bildet var ganske intakt selv om det hadde vært overmalt 7 ganger. Det stammer fra 1647. Mesterens navn er ukjent, men det er blitt antydning at han var ansatt ved Sølverket i Kongsberg. Bildet er det eneste i sitt slag i Norge.

KIRKENS INVENTAR OG UTSTYR

I *våpenhuset* finnes flere tavler skrevet i anledning tidligere restaureringer. Her er også plassert et middelaldersk alterbord og gravsteinen over prestekona Live Nielsdatter. De var tidligere benyttet som dørheller, alterbordet foran sakristidøra og gravsteinen foran hoveddøra.

Alterbordet er fint tilhugget av ekeritt (granitt som finnes i Sandsvær). I midten sees et relikvegjemme (fra den katolske tid), hvor kirkens 3 relikvier var gjemt og forseglet (avdekket i 1849).

Den gamle *trekisten* har opprinnelig vært brukt til oppbevaring av messeklærne og kirkens sølv og er laget av hele bord. I 1664 kom det en bestemmelse om at kirkene skulle ha en slik paramentskiste.

Det henger 2 *minneplater* over paramentskista. Den ene er signert av H. M. Kong Olav V i forbindelse med kirkens 800-årsjubileum i 1983. Den andre er over krigens ofre og ble gitt av Ytre Sandsvær kommune i 1945.

I *kirkeskipet* på nordre langvegg henger to gamle *malerier* som forestiller profetene Jesaja (til venstre) og Esekiel. Disse bildene ble malt i 1703 samtidig som *himlingen* ble «sømmelig stafferet», rekonstruert etter mønster funnet på gamle bordbiter fra taket. På nordveggen finnes også det *gamle alterbildet*, malt av Dina Aschehoug i 1906 (datter av sogneprest Aschehoug).

Prekestol, klokkerstol, døpefont og altertavle er inventar fra den gamle Komnes stavkirke, som ble revet i 1881. Disse kunne ikke brukes i den nye Komnes kirke, men ble gitt til Efteløt kirke ved restaureringen i 1953, og gav derved noe av kirkens middelalderstil tilbake.

Prekestolen er et renessansearbeid, med tre bildefelter: Aron, Kristus og Moses.

Klokkerstolen er et arbeide fra 1781 - noe man kan se av følgende innskrift: AARET 1781 BLEV H. BACKER KALDET TIL KLOKKER VED SANSVERS MENIGHED.

Døpefonten i timeglass-stil er sannsynligvis laget på samme tid som klokkerstolen. Døpefatet i messing er laget i Tyskland en gang på 1500-tallet. Motivet i bunnen forestiller Marias bebudelse. En tidligere presterfrue hadde brukt det i hønsehuset som fat, men det ble pusset opp i 1953 og tatt i bruk som døpefat igjen.

Altartavlen er datert til 1790. Den var overmalt flere ganger, men er nå avdekket til det opprinnelige maleri. Motivene er: Jesus i Getsemane, pågripelsen og korsfestelsen. Nederst er nattverdscenen. Mesteren er ukjent, men bildene viser en dyp innlevelse i de bibelske motiver.